

Клас: 5.

Дата: 23 квітня 2020 року.

Урок № 59.

Тема: Максим Рильський: основні відомості про поета. Краса рідної природи і відтворення її поетом засобами поетичної мови у вірші «Дощ» («Благодатний, дожданий...»)

На все дивлюся власними очима.
М. Рильський

В зошиті, в якому ти працюєш під час карантину, написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»). З середини наступного рядка переписати епіграф (він написаний під темою уроку, це слова М. Рильського).

От і знову дзвоник лунає,
Мелодійно і срібно звучить.
Він до класу дітей закликає,
Щоб успішно діток учить.
Підросли ви всі і зміцніли,
І цікавістю очі горять.
Дай нам, Боже, здоров'я і сили,
Щоб багато нового пізнати!

Сьогодні ми з вам помандруємо мальовничою природою України, змальованою видатним українським поетом М. Рильським.

Актуалізація опорних знань (усно дати відповіді на питання):

❖ Літературний жанр, у якому навколишня дійсність зображена шляхом передання почуттів автора.

❖ Оповідання Є. Гуцала.

❖ Автор вірша «Садок вишневий коло хати».

Новий матеріал.

Слово вчителя.

Максим Тадейович Рильський народився 19 березня 1895 року. Син дворянина, українського інтелігента, який утратив польські родові корені, неписьменної селянської талановитої і співучої дівчини з села Романівки, він увібрав у душу найкращі риси своїх батьків. Його дитинство минало серед книжок, музики, мистецтва, з одного боку, і романівських краєвидів та сільського оточення — з другого. Змалку, відчуваючи тепло рідної землі і радість спілкування з видатними представниками київської інтелігенції, він ще дитиною почував у собі потяг до поетичного слова. У сім років Максимко написав свій перший вірш «Прошак». За змістом віршик простий, наївний, але з нього видно, яким зростав майбутній поет, тому що ці незграбні рядки сповнені співчутливості, доброти і людяності.

Навчався Максим у приватній гімназії відомого київського педагога Володимира Науменка. Культурне середовище, у якому з повагою ставились до всього українського, сприяло формуванню підлітка в національному дусі, виробленню в нього відповідних поглядів, запитів, смаків. Хлопець рано починає віршувати, а 1910 р. виходить його дебютна збірка «На білих островах».

З 1915 р. М. Рильський — студент Київського університету медичного факультету, через два роки продовжить навчання на історико-філологічному, але революція, громадянська війна змусить його перервати освіту і переїхати в село, де він вчителюватиме в початковій школі; поет пробув в с. Вчорайшому, потім у рідній Романівці аж до осені 1923 р. Правда, і в Києві, вже набувши голосне літературне ім'я, він ще років шість викладатиме мову й літературу в середній школі та на одному з робітфаків інституту освіти, читатиме курс теорії перекладу в інституті лінгвістичної освіти.

У роки Великої Вітчизняної війни Рильський перебував в евакуації, спочатку в Уфі, а потім у Москві. Його поезія почала відроджуватися, зазвучала по-новому, справді натхненною мовою. Патріотичний твір «Слово про рідну матір» і багато інших гаряче сприймалися і на фронті, і в тилу.

У повоєнні десятиліття в житті поета були трагічні часи. Безжально-несправедлива критика, відкрите політичне гоніння. Але й були роки високого творчого піднесення, які сам поет назвав добою свого «третього цвітіння» — на жаль, останнього.

Творче відродження поета припадає на добу 50-х років. Поетичні збірки цього останнього періоду в житті М. Рильського — «Троянди й виноград», «Далекі небосхили» (1959), «Голосіївська осінь» (1959) та інші гідно завершують його творчу біографію.

За видатні заслуги в розвитку науки і культури Рильського було обрано академіком АН УРСР, а згодом і АН СРСР. Він очолював Спілку письменників України (1943-1946), був директором академічного інституту мистецтва, фольклору й етнографії.

Максим Рильський — один із найвидатніших в українській та світовій літературі майстрів художнього перекладу. Особлива увага віддавалася поезії з переважно трьох літератур: російської, польської, французької. Його ім'я утвердилось у свідомості багатьох поколінь як ім'я поета-класика, тобто творця таких цінностей, які не втрачають свого значення з часом, зі зміною епох та ідеологій. Поет-інтелектуал, Рильський був людиною чесного серця, чистих помислів і незвичайної доброти. Він ішов у житті та літературі своїми, неходженими шляхами, які «...були позначені і квітами, і тернами...». Помер М. Т. Рильський після тяжкої хвороби 24 липня 1964 р.

Лірика М. Рильського.

М. Рильський, згадуючи чарівну пору дитинства і юності, зізнався, що тоді його особливо захоплювала природа в усьому її розмаїтті — «весняні фіалки, що проростають з-під жовтого й багряного торішнього листя, напружене життя птиці, риби, звіра, таємниче занурювання в воду рибальського білого поплавця, посвист качиних крил». Власні спостереження вічно мінливого світу природи доповнювалися інформацією з прочитаних книжок — не тільки популярно-природничих, а й художніх, у яких той дивовижний світ також поставав у різноманітних, часто незвичних ракурсах.

Світ природи відбивається вже в перших віршах Рильського, зокрема й тих, що становили збірку «На білих островах» (1910). Ця збірка юного поета була збіркою початківця, який, однак, уже вправно володів і віршем і словом.

Природа рідного краю — головний образ ліричних поезій книжки «Під осінніми зорями» (1918) та ідилії «На узліссі» (1918). Вірш «Поле чорніє» вражає яскраво вираженим почуттям єдності героя з рідною землею.

Аналіз поетичного твору «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»).

Посередині рядка написати автора та назву твору:

М. Рильський

«Дощ» («Благодатний, довгожданий...»)

Прочитати поетичний твір, вміщений у підручнику на с. 213.

Ідейно-тематичне спрямування поезії. До зошита переписати тему та ідею поетичного твору, а також жанр поезії.

❖ **Тема:** оспівування краси природи.

❖ **Ідея:** возвеличення чарівності дощу.

❖ **Основна думка:** захопленість рідною природою, її величним та дивовижним світом, райдужними кольорами.

❖ **Жанр:** пейзажна лірика.

❖ **Художні засоби.**

Метафори: «впав бадьоро», «відкривай груди», «дощ остудить», «дощ оживить і запліднить», «дощ звеселить». **Порівняння:** «дощ-гість». **Епітети:** «благодатний», «довгожданий», «саявом осіяний», «золотий вечірній гість», «впав бадьоро, свіжо, дзвінко», «закурени будинки», «зголоднілих передмість», «гарячі груди», «буйним повіом», «повіом зеленим», «білі села».

Бесіда за прочитаним твором (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Чи сподобався вам вірш?
- ❖ Які кольори ви побачили в поезії?
- ❖ Як описує дощ М. Рильський? Доведіть рядками із поетичного твору.
- ❖ Чи постає дощ ліричним героєм?
- ❖ Які епітети використовує автор для змалювання дощу?
- ❖ Як ви розумієте рядок: «Відкривай гарячі груди, Мати земле!»?

Підсумки (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Що ви дізналися про М. Рильського?
- ❖ Де він навчався?
- ❖ Назвіть провідні мотиви лірики поета.

Д / з.

Прочитати поезію М. Рильського «Осінь-малляр із палітрою пишною...» та підготуватися до її аналізу.